

brudt med den officielle (nazistiske) lutherske kirke i Tyskland (til fordel for bekendelseskirken), en næppe uvæsentlig brik til forståelse af den seje åndelige modstand under besættelsen, hvor den danske gejstlighed (vel imod al forventning) kom til at spille en rolle.

Da PGL er kritisk, selvstændig, har humor og ironi (ikke mindst selvironi), er det intet under, at der så ofte har stået gnister om ham.

Troels Dahlerup

Festskrift til Troels Fink, Red.: Helge Larsen og Roar Skovmand (Odense Universitetsforlag, 1982). 266 s., ill., kr. 130 + moms.

Som dette festskrift groft sagt falder i tre hovedafsnit, Sønderjyllands ældre Historie, dansk politik i 20. århundrede, samt grænsespørgsmålet i nyeste tid, afspejler det på det smukkeste Troels Finks egen livsgerning: de unge år som lektor ved Aarhus Universitet i specielt Sønderjyllands historie; hans professorat, der (uanset den fortsatte tilknytning til det sønderjyske) reelt omfattede samtidshistorien, samt slutfasen, de mange år (fra 1959) som dansk generalkonsul i Flensborg. Hertil må også nævnes fødselarens så at sige medfødte engagement i grænsespørgsmålet (herunder hans virke som udenrigsministeriets konsulent) såvel som hans indsats i »det folkelige arbejde«, det være sig som foredragsholder eller deltager i den populærhistoriske genre, og det er ikke noget tilfælde, at flertallet af bidragyderne stammer fra »Historikergruppen«s kreds.

Som H.V. Gregersen og Hans Neumann indleder med bidrag om det forhistoriske Sønderjylland, og P.K. Iversen bringer en studie om mejeribrug på konge- og hertuggods ca. 1600, afsluttes bindet med dels Niels Svenningsens

gennemgang af mindretalsordningen 1955, dels Jørgen Hamres redegørelse for det danske biblioteksvæsen i Sydslesvig.

Ind i mellem kommer sønnen Jørgen Finks bidrag om J.C. Christensen og Påskekrisen, mens Helge Larsen gennemgår en kritisk brevveksling mellem denne og Carl Hansen, Skive. Tage Kaarsted skildrer (bestemt ikke uaktuelt), hvorledes Politiken 1920 på et hængende hår var blevet solgt til ikke-radikale landbrugsinteresser. Foruden venners spredte bidrag (som Rise Hansen om Hannibal Sehesteds fald 1651 og Kamma Struwe om »Historie i Folkeskolen«) står centralt H.P. Clausens studie om den moderne kritiske historieforskning grundlægger Barthold Niebuhr med betoning af denne Ditmarskers nemt oversete oprindelse i helstatsmiljøet (faderen var jo den ikke ukendte opdagelsesrejsende Carsten N.). Ganske vist gik han 1806 i preussisk tjeneste og tilhører derefter tysk åndsliv; men kan man på baggrund af hans berømte studier over den romerske agrarreform ikke forestille sig, at hans tiårige virke ved Kgl. Bibl. og nære forbindelse med Schimmelmannkredsen har givet ham impulser fra et miljø, hvor den Gram-Langebekske skole (og Saxo-kritikken) blomstrede?

Som sig hør og bør afsluttes bogen med den obligate litteraturliste; så omfattende, at man er taknemmelig over, at den er inddelt i Bøger og Pjecer, i Afhandlinger og i (talrige) Anmeldelser.

Troels Dahlerup

Søren Eigaard: »Frø af ugræs ...«. Danmarks National Socialistiske Arbejder Parti 1930-34. (Odense Universitetsforlag, 1981). 198 s.

Bogen fortæller om det ledende nazi-